

Koncepcja rewitalizacji pozostałych obiektów architektonicznych po Hucie Szkła Kryształowego „Violetta” w Stroniu Śląskim.

Stronie Śląskie jest pięknie położonym, kameralnym miasteczkiem, otoczonym licznym pasem górskim w Sudetach Wschodnich. Tutaj można podziwiać pasma górskie Masywu Śnieżnika (czes. Králický Sněžník) oraz Gór Bialskich i Gór Złotych (czes. Rychlebské hory), które składają się na wschodnio-południową część Kotliny Kłodzkiej. Niezaprzeczalnymi walorami tutejszej okolicy jest niepowtarzalny górski krajobraz, nieskażone środowisko oraz przyjaźni mieszkańcy, których gmina miejsko-wiejska o pow. 146 km², liczy sobie około 7500 osób.

Na doskonałe warunki dla rozwoju górskiej turystyki kwalifikowanej, wypoczynkowej i zdrowotnej składa się też bliskie sąsiedztwo dużych aglomeracji miejskich, Wrocławia, Poznania, Opola i miast Górnego Śląska. Od południa i wschodu gmina sąsiaduje z Republiką Czeską, z którą łączy ją liczne turystyczne przejścia graniczne.

Interesująca nas historia rozpoczyna się wraz z dynamicznym rozwojem Stronia Śląskiego, który notowany jest od początku XIX wieku, kiedy to księżna Marianna Orańska, urodzona jako Wilhelmina Frederika Louise Charlotte Marianne, w 1838 r. kupiła klucz stroński i majątek rycerski Strachocin. Wtedy rozpoczęła bardzo racjonalną i skuteczną działalność ekonomiczną, która przyczyniła się do znacznego rozwoju dóbr, których była właścicielką. Dzięki jej staraniom powstała cała sieć górskich i lokalnych dróg. Umożliwiło to rozwój okolicznych wsi, pozwoliło zagospodarować rozległe kompleksy leśne, głównie w Górach Bialskich i Masywie Śnieżnika. Wprowadziła nowe zasadzenia i rozwinęła gospodarkę leśną. Na terenach nizinnych kazała zakładać stawy rybne z hodowlą pstrąga. W 1843 r. koło Stójkowa wybudowała wysoki piec hutniczy, fryszerkę i szlifiernię, przerabiające rudę z Siennej i Janowej Góry. W pobliżu Stronia Śląskiego założyła kamieniołomy marmuru, które funkcjonowały do lat 90 XX wieku, a ponadto założyła 3 nadleśnictwa i wybudowała 26 leśniczówek.

Dzięki tym działaniom Stronie Śląskie oraz okoliczne osady zaczęły się prężnie rozwijać w wielu dziedzinach, wykorzystując bogate możliwości regionu, wzmocnione dodatkowo budową linii kolejowej, dzięki której nastąpiło dogodne połączenie z Łądkiem Zdrój i Kłodzkiem.

W 1864 r. przyczyniła się do powstania w Stroniu Śląskim huty szkła, która działała do ubiegłego roku pod nazwą Huta Szkła Kryształowego „Violetta”. Huta doskonale funkcjonowała pomimo zmian ustrojowych i historycznych tych ziem i była największym pracodawcą regionu, niemniej jednak czasy transformacji ustrojowej przyczyniły się do stopniowego jej upadku. W 2007 r. pracowało w niej już tylko ok. 550 osób. Wyprzedaż większości nieruchomości, wyburzenia części budynków i zwolnień pracowniczych nie poprawiły sytuacji – huta w dalszym ciągu notowała słabe

wyniki ekonomiczne. Planowano dalszą redukcję zatrudnienia i przejście na częściowe zdobienie automatyczne .

Dzisiaj z całości byłego terenu huty, Gmina Stronie Śląskie zakupiła działkę o powierzchni 0.6984ha z resztówką, w postaci zabytkowego budynku po dawnej szlifierni. Uratowany od wyburzenia budynek jest pozostałością po najstarszej części zabudowań, z zachowanym logo Huty „Violetta”.

W momencie rozkwitu Huta zatrudniała 2 200 pracowników, na początku lat 70 wielkość produkcji wzrosła do 800 ton rocznie, co stanowiło rekord w skali kraju.

Władze Gminy wsłuchując się w liczne głosy mieszkańców, których losy przez długie lata były nierozzerwalnie splecione z życiem huty, postanowiły rozpocząć projekt zachowania i rewitalizacji fragmentu huty, wraz z terenem przyległym, aby tym samym ocalić pamięć i ślad o tak ważnym i kluczowym obiekcie regionu.

W zabytkowym budynku wyeksponowane zostaną historyczne detale architektoniczne charakterystyczne dla budowli postindustrialnych jak konstrukcje stalowe, duże okna fabryczne, specyficzna konstrukcja dachowa. W odnowionej hali , umieszczone zostaną oddzielne pawilony, które będą spełniać różne funkcje (muzealne, pokazowe procesu wytapiania i obróbki szkła, kawiarnia , pamiętki, pomieszczenia galeryjne, itp.). Należy zwrócić szczególną uwagę na znaczenie zieleni, która pojawi się we wnętrzu dawnej hali produkcyjnej , jak również będzie bardzo ważnym elementem w kształtowaniu przestrzeni dookoła budynków pofabrycznych. Zieleń umieszczona we wnętrzu dużej hali , ma kluczowe znaczenie dla realizacji projektu, który harmonijnie i sposób zrównoważony ma połączyć industrialny świat produkcyjny z naturalnym pięknem przyrody. Pawilony, które powstaną we wnętrzu, wykonane będą z naturalnych bogactw Ziemi Kłodzkiej drewna, kamienia, wody.

INDUSTRIALIZM POSTFABRYCZNY + NATURALNE PIĘKNO PRZYRODY + MAGICZNY ŚWIAT KRYSZTAŁU – to trzy założenia projektu.

Projekt można podzielić na następujące kategorie:

1. Część Muzealno-dydaktyczna

Historia regionu z uwzględnieniem naturalnych walorów umożliwiających rozwój przemysłu hutniczego z ukierunkowaniem na technikę wydmuchiwania szkła z kęsa stopionego szkła, zaczerpniętego z pieca szklarskiego, która na terenach dzisiejszej południowej Polski sięga odległych czasów, a datowana jest na podstawie źródeł pisanych na XII wiek.

Szczególnie tereny od północnych obszarów Dolnego Śląska po południowe krańce Ziemi Kłodzkiej obfitowały w działalność szklarską, czego dobitnym przykładem są wplecione w nazwy miejscowości przymiotniki.

Na przestrzeni ostatnich lat obserwuje się dużo upadających zakładów, które przez całe lata były wizytówką danej ulicy, dzielnicy, a nawet miasta. Niektóre zawody odchodzą w niebyt.

Spadek zapotrzebowania na usługi, a także rozwój technologii sprawiły, że niektóre profesje nie są już tak potrzebne, jak to bywało w przeszłości.

Dzięki takiej inicjatywie jak rewitalizacja zabytkowej części huty szkła i stworzenie ścieżki turystyczno-dydaktycznej, możliwe jest pokazanie pracujących ludzi w zanikających zawodach. Jest to tym bardziej cenna i niecierpiąca zwłoki inicjatywa, że w takich zawodach nie kształcą się już młodych ludzi, a wysoko wyspecjalizowana kadra z każdym rokiem się starzeje. Zaniechanie szybkich działań w tym kierunku, może na przyszłość skutkować nieodwracalnymi stratami.

Podczas zwiedzania możliwe będzie poznanie jednej z trzech metod misternego formowania szklanych dzieł: dmuchanie, formowanie, prasowanie, oraz dalsza obróbka. Możliwa będzie również obserwacja procesu szlifowania oraz nanoszenia pięknych zdobieć. Poprzez odtworzenie procesu produkcyjnego, wytopu i formowania szkła, ukazana będzie nieznana tajemnica powstania pięknych i unikatowych wyrobów. Dla odwiedzających będzie to nietypowe zapoznanie z działem chemii i fizyki. Ścieszka dydaktyczna będzie też wyjątkową lekcją historii i dziedzictwa Stronia Śląskiego i Ziemi Kłodzkiej, oraz nauką o etnografii i wielokulturowej historii tych ziem. W muzealnej części poza ścieżką dydaktyczną znajdzie się miejsce na bogatą historię Huty Szkła Kryształowego „Violetta” od początków jej powstania.

2. Część współczesna

Będzie nastawiona na lokalną działalność kulturalno-oświatową i rozrywkową. Poważnym atutem przygotowanej przestrzeni będzie jej zadaszenie, które spowoduje, że masowe działania będą mogły być z powodzeniem kontynuowane przez cały rok.

W budynku znajdzie się miejsce na czasowe ekspozycje prezentujące wartość odwiedzenia ciekawostki regionu, będzie miejsce na targi regionalnych wyrobów gastronomicznych i wszelkie bieżące działania na rzecz społeczności lokalnej.

3. Teren przyległy do budynków

To obszar przeznaczony na plac zabaw dla dzieci, plac z fontanną, miejsce wypoczynku i spacerów pośród zieleni z ławkami i urokliwymi ścieżkami.

Z uwagi na to jak wiele zmian nastąpiło w Stroniu Śląskim i jego okolicy w ciągu ostatnich lat, a transformacja ustrojowa spowodowała drastyczną redukcję zatrudnienia w wielu sektorach lokalnej gospodarki, istnieje duże zapotrzebowanie na tworzenie nowych atrakcji turystycznych, szczególnie takich, które wypełnią turystom czas poza zimowym sezonem narciarskim, oraz letnią aktywnością w okolicznych górach.

Dzięki prywatnym inwestycjom w infrastrukturę narciarską oraz bazę noclegową i gastronomiczną, pojawiły się nowe miejsca pracy w usługach turystycznych. Przedsiębiorczość i zaangażowanie mieszkańców sprawiają, że miejscowości stają się coraz ładniejsze, ożywa chęć współdziałania na rzecz rozwoju i dobrobytu lokalnego. Gminne inwestycje w infrastrukturę techniczną zrealizowane w dużej mierze dzięki pozyskanym dotacjom unijnym takim jak budowa kanalizacji i oczyszczalni ścieków, nowe oświetlenie, poprawa stanu dróg, turystyczne zagospodarowanie zalewu w Starej Morawie, renowacja i adaptacja zabytkowej stacji kolejowej na centrum kultury, sprawiły, że okolica Stronia Śląskiego postrzegana jest jako obszar dobrze zarządzany i rozwijający się. W 2013 r. Stronie Śląskie otrzymało prestiżowe ogólnopolskie wyróżnienie – Polskie Godło Promocyjne „Teraz Polska”, przyznawane corocznie dla najlepszych w Polsce samorządów, firm i innowacji.

Okolice Stronia Śląskiego ma bardzo duży potencjał. Dzięki inicjatywie rewitalizacji terenów po dawnej Hucie Szkła Kryształowego „Violetta” możliwe jest zgromadzenie pod jednym dachem historii zaklętej w kryształ i współczesnych działań dedykowanych lokalnej społeczności, jak i licznie odwiedzających Kotlinę Kłodzką turystów z kraju i za granicą .

Dzięki tej inicjatywie mamy ostatnią szansę na zachowanie zanikającego dziedzictwa XIX wiecznej rewolucji przemysłowej.

Załącznik nr 1.

Zabytkowa najstarsza część Huty

Załącznik nr.2

Pozostała bryła budynku huty- dawna szlifiernia

Załącznik nr.3

Pozostała bryła budynku huty- dawna szlifiernia- wewnątrz